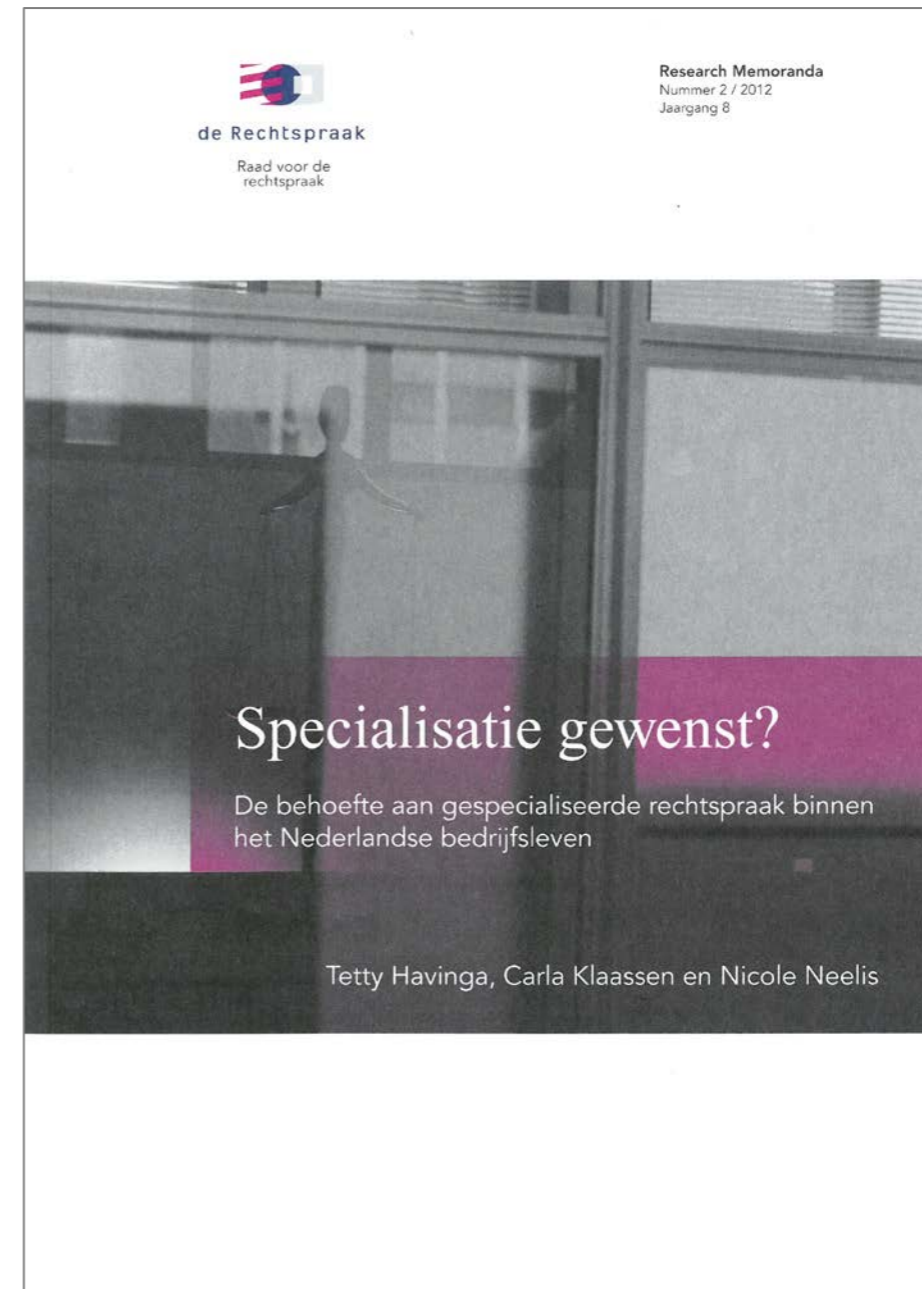
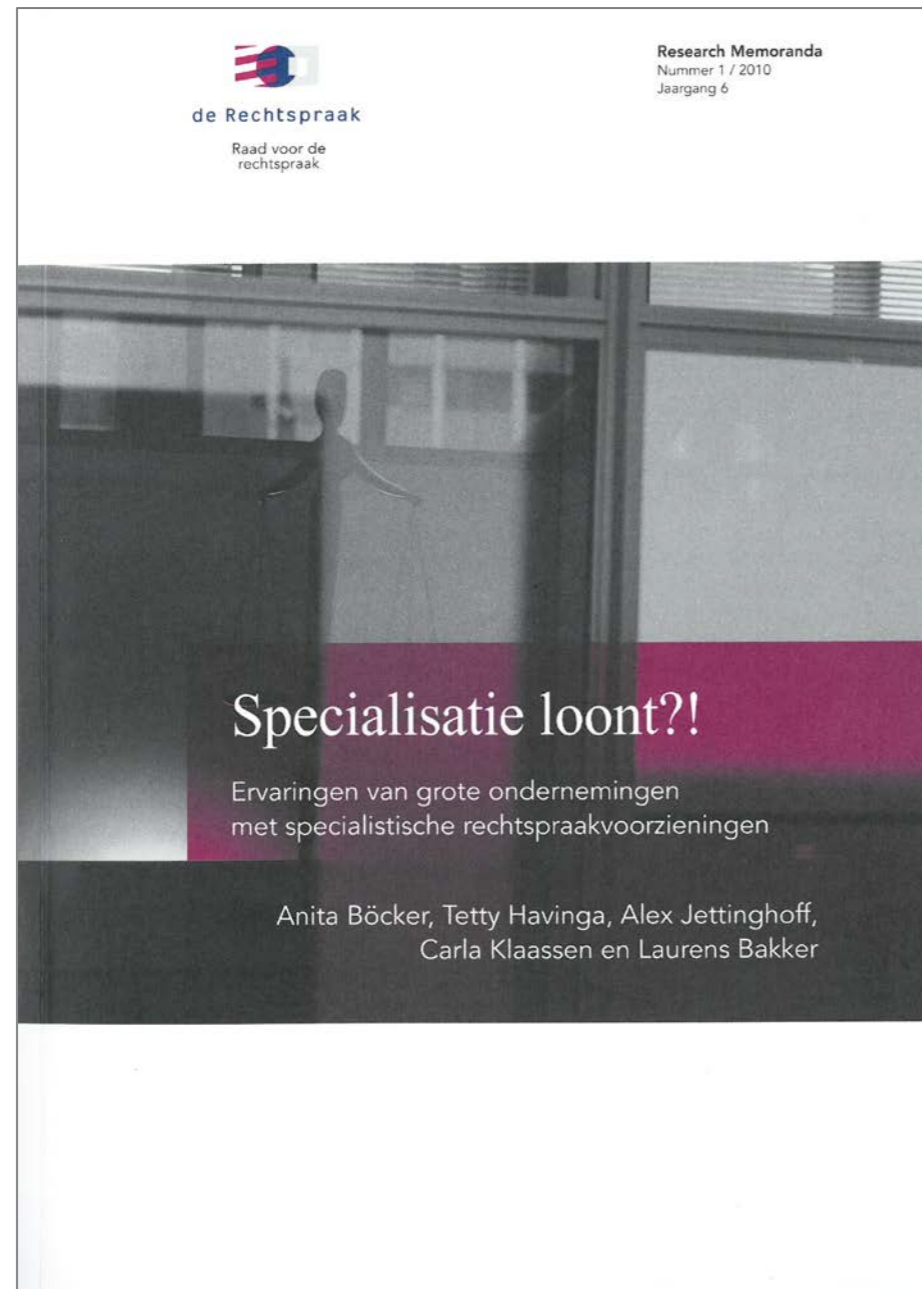

Specialisatie loont ?!

Tetty Havinga, Instituut voor rechtssociologie, Faculteit Rechtsgeleerdheid

Presentatie Vereniging voor Auteursrecht 3 oktober 2014 Amsterdam

Twée onderzoeken

Opbouw presentatie

- Specialisatie en concentratie
- Vraagstelling en opzet onderzoeken
- Belangrijkste bevindingen
- Voor– en nadelen specialisatie en concentratie
- Vormen van specialisatie
- Afsluitende stellingen

Specialisatie

- Bepaalde rechters leggen zich in het bijzonder toe op specifieke categorie zaken (i.t.t. generalistische rechter)
- Civiel, straf, bestuur
- Kinderrechters, rechter mensenhandel, bouwzaken, auteursrecht, informaticarecht, vreemdelingenrechters

Concentratie

- Specifieke categorie zaken worden door beperkt aantal gerechtelijke instanties behandeld (i.t.t. door alle rechtbanken)
- Een van de manieren waarop specialisatie kan worden gerealiseerd
- IE-kamer Den Haag, Ondernemingskamer, College van Beroep voor het Bedrijfsleven, 'natte' kamer

Specialisatie rechtspraak actueel

Agenda van de rechtspraak 2015-2018

- Deskundigheid van rechtspraak “wordt bevorderd door uitbouw van specialisatie. Op specialistische rechtsgebieden zorgen we voor voldoende specialistische capaciteit, waar nodig met inzet van multidisciplinaire deskundigheid.”

Netherlands Commercial Court (ANP 11-9-2014)

- De Raad voor de Rechtspraak bepleit een speciale rechtbank voor internationale handelsconflicten tussen ondernemingen.
Ons land heeft voldoende gespecialiseerde rechters in huis op het gebied van bijvoorbeeld intellectueel eigendom en ondernemingsrecht, ondergebracht bij verschillende rechtbanken. ‘Hun grote deskundigheid kan in een commercial court beter tot zijn recht komen. Hier en daar zal bijscholing nodig zijn, vooral in de Engelse taal.’ aldus Frits Bakker, voorzitter van de Raad voor de rechtspraak.

Onderzoeken gericht op perspectief bedrijven (gebruikers)

Onderzoek in opdracht Raad voor de rechtspraak

1. Wat zijn de ervaringen van grote bedrijven met specialistische rechtspraakvoorzieningen? In hoeverre adequaat voor beslechting geschillen? Welke verbeteringen wenselijk?
2. Op welke terreinen wordt door Nederlandse bedrijfsleven specialisatie en concentratie van rechtspraak wenselijk geacht? Waarom? Hoe?

Onderzoeksopzet

Interviews met bedrijfsjuristen, advocaten en rechters +
expertmeetings:

Twee bestuursrechtelijke voorzieningen:

- Bijz. competenties rechtbank Rotterdam mededinging en telecommunicatie
- College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb)

Drie civielrechtelijke voorzieningen:

- Ondernemingskamer Hof Amsterdam
- IE-kamer rechtbank Den Haag
- Natte kamer rechtbank Rotterdam

Internet- enquête bedrijfsjuristen, brancheorganisaties en advocaten
met op onderneming gerichte praktijk + expertmeetings bouw, IT en
aanbestedingsrecht

Bevindingen Specialisatie loont?!

- Grote tevredenheid met specialistische rechtspraakvoorzieningen
- Specialisatie op deze terreinen is wenselijk of noodzakelijk
- Rechters moeten beschikken over juridische kennis en materiedeskundigheid
- Rechters moeten geloofwaardige gesprekspartner zijn van gespecialiseerde advocaten en bedrijfsjuristen
- Goede rechtspraak = duidelijke, goed gemotiveerde uitspraak door rechter die blijkt geeft van kennis van zaken
- Kwaliteit 5 onderzochte instanties goed
- Knelpunt: te lange doorlooptijden
- OK en CBb soms enige feitelijke instantie; ondanks nadelen beter dan extra tweede feitelijke instantie ivm tijdsduur procedure
- Bedrijven vinden ADR geen daadwerkelijk alternatief voor overheidsrechtspraak

Citaten internet enquête

“Gaat wat mij betreft om een combinatie van **specifieke juridische kennis** en **ervaring met vergelijkbare zaken**. Ik houd mij voornamelijk bezig met het intellectuele eigendomsrecht. De meeste zaken worden (gelukkig) behandeld in Den Haag (met in het IE-recht gespecialiseerde rechters). Vinden zaken elders plaats dan valt direct het verschil in behandeling op. Voordeel van werken met gespecialiseerde rechters is dat alle aandacht echt kan gaan naar de **kern** van de zaak. (...) Concentratie van alle IE-zaken in Den Haag zou ook niet verkeerd zijn.” (*advocaat*)

“Het komt voor in zaken van intellectuele eigendom dat een rechter **geen idee** heeft wat een URL is en dat leidt dan tot onnavolgbare uitspraken.”
(*bedrijfsjurist bank- en verzekeringswezen*)

“De juristerij specialiseert. Ik wil een **gelijkwaardige rechter** tegenover me hebben. Dat kan alleen maar als rechters voortdurend bezig zijn met vergelijkbare zaken.”(*advocaat werkzaam tbv diverse branches*)

Ervaringen met IE-kamer Den Haag

- Specialisatie en concentratie van procedures over octrooien en G-merken onomstreden
- Afschrikwekkend voorbeeld: uitspraken van niet gespecialiseerde rechters inzake ex parte-bewijsbeslag
- Octrooizaken vereisen affiniteit met technische kwesties, kennis van de branche en daarnaast juridische deskundigheid (bedrijven en octrooigemachtigden benadrukken technische en branche-kennis, advocaten juridische)
- Enkele respondenten en IE-advocatenpanel voorstander van Europese centralisatie jurisdictie octrooirecht
- IE-kamer Rb Den Haag behoort tot top Europa: deskundig, snel, flexibel, goed voorbereid, accepteren Engelse processtukken
- Calimero-effec: te vriendelijk voor zogenaamd zwakke partij
- Transparantie uitspraken kan beter
- Minder tevreden over IE-sectie Hof Den Haag: weinig betrokken, traag

Uitbreiding concentratie in IE zaken?

IE advocatenpanel:

Voorstel concentratie van *alle* IE-zaken in eerste aanleg bij twee instanties

Uitzondering octrooizaken: geconcentreerd blijven bij IE-kamer Den Haag

Uitzondering handelsnaamzaken: kunnen gedeconcentreerd blijven

Onderzoek *Specialisatie* gewenst?

Op welk rechtsterrein zou u graag meer gespecialiseerde rechtspraak willen?

Intellectuele eigendom genoemd door 14 bedrijfsjuristen, 8 advocaten en 2
brancheorganisaties

Voordelen specialisatie

- Kwalitatief betere uitspraken (consistent, voorspelbaar, bekend met relevante regelgeving en jurisprudentie, rechtseenheid)
- Efficiency (rechter kan voortbouwen op kennis en ervaring; tijdens zitting hoeft niet alles te worden uitgelegd)
- Geloofwaardigheid en acceptatie rechtspraak voor partijen / algemeen publiek

Nadelen specialisatie

- Verkokering (rechtsontwikkeling los van algemene recht, te kleine kring specialisten, verstarring, ontstaan A- en B-rechtbanken)
- Kwetsbaar door klein aantal competente rechters (continuïteit, te grote invloed van 1 persoon op rechtspraak, kleine club rechters en advocaten: onpartijdigheid?)
- Minder toegankelijk voor 'outsiders' (afstand, specialistische bijstand, kosten, niet-professionele partij weinig kans)

Vormen van specialisatie en concentratie

- Bij toedeling zaken aan rechters – is er voldoende volume?
- Aparte kamer rechtbank: Informeel/formeel ; doen rechters ook andere zaken?
- Inschakelen ‘leken’-rechters (materiedeskundigen) (nu bij OK en kwekersrecht)
- Inschakelen rechter-plaatsvervanger met specifieke deskundigheid (concullega)
- Concentratie bij twee/drie rechtbanken (voldoende ‘vlieguren’?)
- Nederland of Europa?
- Exclusieve competenties?
- Afbakening zaken soms lastig (keuze laten aan eiser of aan partijen of aan rechterlijke organisatie?)

Keuze voor ‘zwakkere’ vorm specialisatie kan nadelen verminderen

Beperking onderzoek: ervaringen (grote) ondernemingen

Procedures tussen ondernemingen,
specialisten onder elkaar

Voordelen van specialisatie
rechtspraak wegen ruimschoots op
tegen nadelen

Procedures waarbij een procespartij
een **natuurlijk persoon, een klein
bedrijf** of een onderneming zonder
specialistische deskundigheid is

Specialisatie van rechtspraak heeft
meer **nadelen**:

- Extra drempel ivm kosten
- Beschikbaarheid specialistische rechtshulp
- Gevoel te moeten opboksen tegen clique, ons-kent-ons (gespecialiseerde rechters, advocaten en legal counsels van andere procespartij die elkaar kennen)

Stellingen

- Bij toedeling van zaken zou rekening moeten worden gehouden met specifieke expertise, ervaring en affiniteit van rechters
- Frequent rouleren van rechters is desastreus voor specialisatie
- Sterke specialisatie leidt tot incrowd en risico vriendjespolitiek
- Informele vormen van specialisatie zijn vaak te verkiezen boven bij wet vastgestelde specialistische gerechtelijke instanties (verkokering, leegloop en inflexibiliteit)
- Sterke specialisatie van rechtspraak ligt meer voor de hand bij procedures tussen specialisten onderling dan bij procedures tussen een specialist en een individuele persoon of klein bedrijf zonder speciale expertise